

ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИНИН ЖАРЧЫСЫ

ВЕСТНИК ОШКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

BULLETIN OF OSH STATE UNIVERSITY

ISSN: 1694-7452 e-ISSN: 1694-8610

№2/2024, 271-279

ПЕДАГОГИКА

УДК: 37/1171

DOI: [10.52754/16948610_2024_2_26](https://doi.org/10.52754/16948610_2024_2_26)

**МЕКТЕП ОКУУЧУЛАРЫНЫН АДАБИЙ ОКУУГА КЫЗЫГУУСУНУН
ИЗИЛДӨӨНУН ЖЫЙЫНТЫГЫ**

РЕЗУЛЬТАТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ИНТЕРЕСА ШКОЛЬНИКОВ К ЛИТЕРАТУРНОМУ
ЧТЕНИЮ

RESULTS OF A STUDY OF SCHOOLCHILDREN'S INTEREST IN LITERARY READING

Үкүева Б.К.

Үкүева Б.К.

Ukueva B.K.

профессор, Ош мамлекеттик университети
профессор, Ошский государственный университет
Dr. Professor, Osh State University

ukueva1949@mail.ru

Абдурахманова Гулбахор Кобилжонова

Абдурахманова Гулбахор Кобилжонова

Abdurakhmanova Gulbahar Kobiljonovna

магистрант, Ала-Бука району, №10 А.Юнусалиев атындагы жалпы билим берүүчү мектеби

магистрант, Ала-Букинский район, № 10 А.Имени Юнусалиева общеобразовательная школа

Master's Student, № 10 Named after Yunusaliev, Secondary School Ala-Bukin district

abdurahmanovahor18@gmail.com

МЕКТЕП ОКУУЧУЛАРЫНЫН АДАБИЙ ОКУУГА КЫЗЫГУУСУНУН ИЗИЛДӨӨНҮН ЖЫЙЫНТЫГЫ

Аннотация

Макалада заманбап кыргыз коомунун шарттарында окууга мотивация кылуучу жаңыча мамилени калыптандыруу максатында мектеп окуучуларынын окуусунун негизги аспектилери талкууланат. Изилдөөнүн объектиси 5-класстан 11-класска чейинки окуучулардын окуу маданияты жана окууга мотивациясы болгон. Негизги изилдөө ыкмалары изилдөө жана алынган натыйжаларды талдоо болгон. Изилдөөнүн натыйжаларын талдоо төмөндөгүлөрдү аныктоого мүмкүндүк берди: окуу жаш муун үчүн маанилүү жана актуалдуу бойдон калуусу. Ошону менен бирге окууга мотивацияны калыптандыруу процесстерин изилдөөнүн контекстинде чоң мааниге ээ болгон бир катар маанилүү тенденцияларды белгилей кетүүнүн зарылдыгы. Аныкталган тенденциялардын арасында: окуунун жыштыгынын жана узактыгынын өзгөрүшү, окуунун адабий окууга жанрдык артыкчылыктар, респонденттердин чыгармаларды кыска же ылайыкташтырылган варианттарда изилдөө тенденциясы, класстан тышкары окуунун мектеп окуучуларынын субъективдүү кызыгуусун жараткан чыгармалар менен чектелиши. Изилдөөнүн негизги көйгөйлөрүнүн бири респонденттердин чын ыкластуулугу жөнүндө суроо болду. Изилдөөнүн натыйжалары мектеп окуучуларынын окууга болгон ички мотивациясын калыптандырууда адабий билим берүү процессинде колдонулушу натыйжаланды. Кошумчалоочу жагдай, берилген изилдөө модели азыркы жана модификацияланган түрдө да, конкреттүү билим берүү шарттарында окуу чөйрөсүн түзүү үчүн кеңири колдонулушу мүмкүндүгү.

Ачкыч сөздөр: билим берүү, адабият таануу, адабий окуу, окуу чөйрөсү, окуу көндүмдөрү, окууга мотивация, мамлекеттик стандарт, окуу компетенциялары.

РЕЗУЛЬТАТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ИНТЕРЕСА ШКОЛЬНИКОВ К ЛИТЕРАТУРНОМУ ЧТЕНИЮ

RESULTS OF A STUDY OF SCHOOLCHILDREN'S INTEREST IN LITERARY READING

Аннотация

В данной статье рассматриваются основные аспекты обучения школьников с целью формирования нового отношения в области мотивации к учебе и к чтению в условиях современного кыргызского общества. Основными объектами исследования стала культура чтения и мотивация к учебе учащихся школ 6-11 классов. Методами исследования были опрос и анализ полученных результатов. Анализ данных результатов исследования позволил определить следующее: чтение на сегодня, остается важным и актуальным для подрастающего поколения. При этом необходимо отметить ряд важных тенденций, имеющих большое значение в контексте изучения процессов формирования мотивации к чтению. Ограничение произведениями, вызывающими субъективный интерес учащихся. Главной проблемой исследования стал важный вопрос об искренности респондентов. Итоги исследования могут быть использованы в процессе обучения литературному чтению при формировании внутренней мотивации школьников к учебе. Кроме того, представленная модель исследования может быть использована для создания среды обучения в конкретных образовательных условиях, как в ее текущем, так и в модифицированном виде.

Ключевые слова: методика, образование, литературоведение, учебная среда, учебные навыки,

Abstract

This article examines the main aspects of teaching schoolchildren in order to form a new attitude in the field of motivation for learning and reading in the conditions of modern Kyrgyz society. The main objects of the study were the reading culture and motivation to study of schoolchildren in grades 6-11. The research methods were a survey and analysis of the results obtained. Analysis of the research results allowed us to determine the following: reading today remains important and relevant for the younger generation. At the same time, it is necessary to note a number of important trends that are of great importance in the context of studying the processes of formation of motivation to read. Limitation to works that arouse the subjective interest of students. The main problem of the study was the important question of the sincerity of the respondents. The results of the study can be used in the process of teaching literary reading in the formation of internal motivation of schoolchildren to study. In addition, the presented research model can be used to create a learning environment in specific educational settings, both in its current and modified form.

Keywords: methodology, education, literary criticism, learning environment, study skills, motivation to study, state standard, learning competencies.

мотивация к учебе, государственный стандарт,
учебные компетенции.

Киришүү

Кыргыз билим берүүсү үчүн 21 кылымдын башы бир катар терс процесстер менен мүнөздөлөт, айрыкча, бир катар изилдөөчүлөр, педагогдор, коомдук массалык маалымат каражаттары жана медиа-ресурстар жаш муундардын китеп окууга болгон кызыгуусунун төмөндөшүн туруктуу түрдө белгилешүүдө.

Санариптик инфраструктуранын өнүгүшүнүн жана маалыматка дээрлик чексиз жетүүнүн фонунда окуучулардын мектеп программасындагы адабиятты жана классикалык көркөм чыгармаларды окууга болгон мотивациясынын төмөндөшү байкалуу менен балдардын жана өспүрүмдөрдүн китеп аркылуу маалыматты өздөштүрүүсүнө болгон мамилеси түп тамырынан бери өзгөрдү (Баатырбекова, 2021; Акматов, Мамырова, 2023).

Андыктан, мектеп окуучулары эмнени, кантип жана эмне үчүн окуй тургандыктарын тактоо зарыл маселе экендиги талашсыз чындык катары алдынкы планга чыкты.

Окуучуда окуу көндүмдөрүн жана компетенцияларын калыптандыруу үчүн мектепте «окуу чөйрөсүн» - методикалык шарттардын системасын түзүү зарыл экенин белгилей кетүү зарыл, ал эң оболу окууга негизделип, мотивациялоочу практикалардын жыйындысы, окуучу окурмандардын прогрессине мониторинг жүргүзүү механизмдери жана окуучулардын ийгилигине мониторинг жүргүзүү зарылдыгы жаралды.

Колдонулган метод: Эмприкалык формада

Талкуу

Мектеп окуучуларынын адабий окууга болгон кызыгуусун тактоо экспериментинин этабында изилдөө инструменти болуп 19 окуу жайдын базасында Ош облусунун мектептеринин арасында жүргүзүлгөн онлайн сурамжылоо болду.

Иликтөөнүн максаты мектеп окуучуларынын адабий окууга болгон муктаждыгын, алардын окууга болгон мотивациясын, кызыгуусун жана окуу сабаттуулугунун деңгээлин аныктоо болгон. Онлайн сурамжылоого жалпысынан 239 адам катышкан.

Анкета респонденттердин демографиялык курамы: алардын жашы, класстык деңгээли жана жынысы жөнүндө түшүнүк берүүчү суроолордон башталат. Мына ушул суроолордун аркасында тандап талдоо билим берүүнүн тигил же бул баскычында окуу маданиятынын калыптануу даражасы жөнүндө маалыматтарды алууга мүмкүндүк берет.

Респонденттердин жаш аралыгы 12 жаштан 18 жашка чейин, башкача айтканда, булар 5-11-класстын окуучулары, жана 107 кыздар, ал эми 118 эркек балдар.

Изилдөөнүн географиясы да талдоо үчүн маанилүү болуп калат. 19 билим берүү мекемесинин 7си облустун борборунан тышкары жайгашкан. Биз айылдык мектеп окуучуларынын китеп окууга кызыгуу деңгээлинин бир аз, бирок опурталдуу төмөндөшүн (9%га) белгиледик.

Негизги суроо: "Сиз окуганды жакшы көрөсүзбү?" – респонденттердин жалпысынан окууга болгон мамилесин аныктоого мүмкүндүк берет. Келечекте бул маалыматтар белгилүү бир курактагы балдардын адабий окууну каалоолорунун негизинде окуу чөйрөсүн натыйжалуураак ойлонууга жана уюштурууга мүмкүндүк берет. Бул суроого жооптор

төмөнкүчө бөлүштүрүлдү: 165 (67,1%) респондент “Ооба” деп жооп берсе, 60 (32,9%) респондент “Жок” деп жооп беришкен.

Мындан тышкары, жаш курактык корреляция аныкталды: окууну «сүйүү» боюнча лидерлер 15 жаштан 18 жашка чейинки (9-11-класстар) жогорку класстын окуучулары болгон. Кызыгы, 9-класстын окуучулары да антирейтингде лидер болушкан – «Сиз окуганды жакшы көрөсүзбү?» деген суроого «жок» деп жооп бергендердин саны боюнча.

Бул үлгү дагы бир жолу тастыктап турат, жогорку класстын окуучулары эң аң-сезимдүү курак тобунун өкүлдөрү катары окууга өз демилгеси менен көбүрөөк тартылышат, башкача айтканда, бул учурда ички мотивация пайда болгондугун белгилейт.

Ошол эле учурда орто мектеп окуучуларынын басымдуу бөлүгү окууга мотивациянын төмөн зонасында калышат. Мисалы, психологиялык жана жаш өзгөчөлүгү боюнча да, окуу-тарбия процессиндеги орду боюнча да өткөөл этап болгон 9-класс адабият мугалиминен эң кылдат көңүл бурууну жана түйшүктүү эмгекти талап кылат. [1:183]

"Сиз канчалык көп окуйсуз?" – деген суроо, окуучулардын адабий окууну пайдалануу жыштыгын аныктоого багытталган. Бул маселе боюнча изилдөөнүн жыйынтыгы төмөнкүдөй бөлүштүрүлдү: көбүнчө жумасына бир жолу 106 мектеп окуучусу (29,3%) окушат; 68 респондент (28,9%) жумасына 2-3 жолу китеп окуса, 38 респондент (27,7%) жумасына бир жолудан аз китеп окуйт, акырында 27 гана окуучу (14,2%) күн сайын китеп окуйт. (Айдарова Ж. М. Б. 2021. -183 б)

Албетте, мектеп окуучуларынын окуусунун мындай гетерогендүү сүрөтүнүн себептерин табуу зарыл.

Ал эми, кийинки, суроого жоопторду талдап бул маселени чечүүгө жардам берет: "Эгер шашпасаныз, канча убакыт окуйсуз?" Бул окуучулардын окуу маданиятынын өзгөчөлүктөрүн, алардын кунт коюп окуп, чыдамкайлыгын ачып берет.

Суроого болгон жооптор төмөнкүчө бөлүштүрүлдү: басымдуу саны – 83 респондент – бир күндө бир жарым саат китеп окуй алат; 72 окуучу (20,4%) жарым сааттан ашык эмес окушат; 58 респондент (19,6%) китеп менен 2-3 саат өткөрөт, ал эми 26 респондент (13,2%) гана китепти бир нече саат бою токтото албайт.

Бул үлгүдөгү талдоолордун жыйынтыгында эч кандай шек туудурбаган опурталдуу тенденция аныкталды: жаштар китеп окууга өтө аз убакыт бөлүшөт.

Респонденттердин көп саны (20,4%) жарым сааттан ашык окуй албасын моюнга алышат - бул окуучулардын окуу процессинен толук ажыратылганын жана иш-аракеттин бул түрүнө мотивациянын жоктугун көрсөтүп турат, мындай аныктамадан, окууга туруктуу кызыгууну түзүү үчүн педагогтордун астында атайын тажрыйбаларды иштеп чыгуу милдети жаралгандыгын белгилеш керек.

Изилдөөлөрдүн жыйынтыгы боюнча, бул көйгөйдүн себептери төмөнкүдөй:

- окуу маданиятынын жана окууга ички туруктуу мотивациянын жоктугу.

- окууда жана класстан тышкаркы иштердин көлөмүнөн келип чыккан убакыттын жетишсиздиги.

Экөөнүн тең себебин балдардын өздөрү да ырастайт, алар анкета баракчаларына бир нече жолу эскертүүлөрдү калтырып, сурамжылоодон чыгып, өз тажрыйбалары жана көз караштары менен кененирээк бөлүшкүсү келет. Мисалы, 11-класстын окуучусу (*Тентимшиев Чынгыз*): "Мен көбүрөөк окугум келет, бирок экзамендерге байланыштуу убактым жок" - деп жазып кеткен. Ал эми экинчи себеп таза объективдүү болсо жана окуучулардан аз көз каранды, анда биринчиси мугалимден өзгөчө көңүл бурууну талап кылат. Окумуштуу И. Б. Бекбоев белгилегендей мындай кырдаалда окуучулардын прогрессине байкоо жүргүзүүгө мүмкүндүк берүүчү окуу чөйрөсүн уюштуруу өзгөчө роль ойнойт. (Бекбоев И.Б.– Бишкек: Педагогика века, 2004. – 384 б)

"Сиз аудиокитептерди укканды жакшы көрөсүзбү?" – деген суроо, негизинен угуу аркылуу кабыл алууга жакын респонденттердин потенциалдуу көлөмүн аныктоого багытталган. Алынган маалыматтарга караганда, пикирлер дээрлик бирдей бөлүндү. Бирок көпчүлүк – 125 респондент (54,7%) – аудио форматтагы көркөм чыгармаларды кабыл алууну жактырбайт. Ошол эле учурда 114 адам (45,3%) дайыма аудиокитептерди угуп, маалымат алуунун бул ыкмасын ылайыктуу деп баалашат.

Бул маалыматтар белгилүү бир класстын же класстардын негизинде алда канча пайдалуу болорун белгилей кетүү керек.

Мындай сурамжылоо жүргүзгөндөн кийин адабият мугалими окуу чөйрөсүнүн «Аудиокитеп китепканасы» сыяктуу элементин колдоно алат, ал маалыматтык каталогдордун заманбап принциптерине жооп берет: дайыма рейтинг жана жаңыртуу, класстын ТОП 10 сүйүктүү китептерин түзүү (ушул эле принциптер окуу чөйрөсүнүн дагы бир негизги элементинин негизин түзөт, мисалы: "Класстык китепкана").

"Сизге кайсы медиада окуу эң ыңгайлуу?" – деген суроону изилдөө респонденттердин кабылдоосу боюнча маалыматтарын кеңейтет, ошондой эле окуунун салыштырмалуу жаңы форматтары салттууларга караганда үстөмдүк кылаарын аныктоого мүмкүндүк берет. Бул жыйынтыктардын негизинде окуу чөйрөсүнүн басымдуу элементтерин аныктоого болот. Респонденттер төмөнкүдөй жооп беришти 119 адам (68,5%) эң ыңгайлуу деп китепти тандашкан, 62 респондент (38,3%) окуу үчүн ыңгайлуу вариант катары смартфонду белгилешкен, үчүнчү орунда электрондук китеп болгон. - аны 34 респондент (13,2%) тандады, акырында 24 окуучу (10,8%) компьютер экранынан окуу алар үчүн ыңгайлуу экенин белгилешти. Демек, окуучулар окуунун ар кандай формаларын тандашат, бул да окуу процессинде эске алынышы керек.

"Сүйүктүү китептериңди тизмектеп бер" – деген суроо мектеп окуучуларынын каалоолору жөнүндө алгачкы түшүнүктөрдү берет, алардын басымдуу жактарын көрсөтүүгө мүмкүндүк берет, окуу чөйрөсүнүн структурасына кирген "Класстык китепкананын" пайдубалын түзөт.

"Азыр кайсы китепти окуп жатасың?" – деген суроо өзүнүн жөнөкөйлүгү жана ошол эле учурда көп тапшырмалуулугу менен айырмаланат: биринчиден, сегизинчи суроонун негизинде алынган маалыматтарды толуктайт; экинчиден, балдардын мектеп программасына ылайыктуулугун аныктоого мүмкүндүк берет, эгер андай болбосо, алардын каалоолору сунушталган адабияттардан канчалык алыс экенин байкоого болот. Жыйынтыгында, бул

суроо баланын жеке окуу деңгээлин жана анын мектептеги же класстан тышкаркы адабияттарга кызыгуусун аныктоого мүмкүндүк берет.

"Кандай жанрдагы китептерди жактырасыз?" – бул суроо изилдөөчүнүн суралгандардын каалоолору жөнүндө билимин кеңейтет, «Класстык китепканада» айрым китептердин бар экендигин ырастайт, класстан тышкаркы адабият сабагын даярдоодо мугалимдин мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтет. Фантастика (53 окуучу), илимий фантастика (67 окуучу) жана детект ив (48 респондент) окуучулар арасында эң популярдуу фантастика жанрлары болгон. Ошондой эле популярдуу варианттардын арасында романтикалык чыгармалар (28 респондент), укмуштуу проза (21 жооп) жана "ужас" (22 адам) болгон. Бул алты жанрга артыкчылык берүү жаш окурмандын кызыгуусу, ошондой эле метафоралык түшүнүү аркылуу адеп-ахлак жана түшүнүктөрдү алуу муктаждыгы менен түшүндүрүлөт.

Фантастикалык чыгармалардын ичинен Ж.К.Роулингдин "Гарри Поттер" фильми лидер болуп саналат, аны 81 респондент белгилеген. Детектив жанрларынын ичинен Артур Конан Дойлдун "Шерлок Холмстун жоруктары" лидери болсо, "ужас" жанрлардын ичинен балдар көбүнчө Стивен Кингдин "Бул" жанрын тандашкан.

Кошумчалай кетсек, респонденттердин 36% бирден ашык китепти аныкташкан, бул окуу горизонтунун кенен экендигин айгинелейт, ал эми 44 респондент жанрдык артыкчылыктарды көрсөтүү менен такыр эле сүйүктүү китебин аныктай алган эмес.

Фантазиянын популярдуулугу психологиялык факторлор менен түшүндүрүлөт: өспүрүм чыныгы жашоонун көйгөйлөрүн жана кыйынчылыктарын жаркыраткысы келет, ал ойдон чыгарылган дүйнөгө тартылат. Ошол эле учурда фантазия кызыктуу квест сюжетинен жана каармандардын образдарында көп учурда психологиялык татаалдыктын жана түшүнүксүздүктүн жоктугунан оңой кабыл алынат.

Белгилеп кетсек, кыргыз классиктери, айрыкча Ч.Айтматовдун чыгармалары, учурда респондент окуп жаткан китептердин катарына көбүнчөсү кирчү. Ошентип, 90го жакын окуучу «Ак кемени» сүйүктүү чыгармасы катары тандап алышып, «Азыр кайсы китепти окуп жатасыңар?» деген суроого жоопторунда да көрсөтүшкөн. Көбүнчө, азыр балдар окуп жаткан китептер сүйүктүү чыгармалардын катарына кирет, бул окууга болгон жеңил мамилени жана көз ирмемдик илхамга жакындыгын көрсөтүп турат.

«Сиз мектеп программасына ылайык китептерди кандай формада окуйсуз?». – деген суроого респонденттердин басымдуу бөлүгү, 134 адам (46,9%) китепти кыскартылган же ылайыкташтырылган вариантта окуганды; 61 окуучу (36,5%) мектеп программасындагы китептерди тексттин толук автордук презентациясында окушат; 44 адам (16,6%) чыгармалардын кыскача мазмунун гана окушат. Мындан, мугалимдин алдында чыгарманын толук текстин окууга мүмкүн болушунча көбүрөөк окуучуларды тартуу милдети тургандыгын байкоого болот.

"Сиз мектеп программасына кошумча катары мугалим сунуштаган китептерди окуйсузбу?" – бул суроо мектеп окуучуларынын адабият мугалимине болгон ишеним деңгээлин аныктоого мүмкүндүк берет. Суроого жооп берүүдө респонденттердин пикирлери экиге бөлүндү: көпчүлүк – 95 окуучу (40,9%) – бул тизмеден өздөрүнө кызыктуу деп эсептелген китептерди гана окуйбуз деп жооп беришти; 52 респондент (28,5%) мугалимдин сунуштарына сейрек кайрылышат жана андан 1-2ден ашык эмес китепти тандашат; Мугалим

сунуш кылган чыгармаларды 47 адам (15,4%) такыр окубайт, 29 мектеп окуучусу (8%) тизмедеги китептерди окушат, бирок андан ашык эмес, 16 гана окуучу (7,2%) бардык китептерди окушпайт.

Корутунду

Демек бул иш-аракетибиздин натыйжасы мектеп окуучуларында китеп окууга болгон сүйүүсүн тарбиялоодо мугалим, ата-энелер жана мектеп китепканасы алдыңкы орундарды ээлебей жаткандыгы бизди тынчсыздандырган факт болду. Бул терс тенденцияларды окуу чөйрөсү ондоого багытталган, анын функцияларынын бири окуучулардын окууга туруктуу ички мотивациясын калыптандыруу процессинде дисциплиналар аралык жана субъекттер аралык кызматташтык болот. (Климова Е.П. // Обучение и воспитание: методика и практика. – № 7, 201-б.)

Изилдөөнүн негизинде бир нече маанилүү тыянактарды чыгарууга болот:

Биринчиден, балдар окуганды жакшы көрүшөт, бирок алар муну өтө сейрек жасашат - жумасына бир жолу же андан азыраак. Окууга мүмкүнчүлүк болгондо да балдар 1-1,5 сааттан ашык китеп окуганга араң туруштук бергени кырдаалды курчутат. Мектеп окуучулары эң кеңири таралган жанрдагы популярдуу адабияттарды жактырышат: фантастика, детектив жана прозаны.

Экинчиден, окуу маданиятына жана окуу процессинде балдардын окууга болгон мотивациясынын деңгээлине келсек, тыянактар ого бетер кейиштүү. Респонденттердин 36,5%ы (182 адам) автордун текстин толук окуганды жактырса да, калгандары (басымдуу көпчүлүгү) мектеп окуучуларынын ыңгайлаштырылган варианттарында же кыскача форматта иштешет.

Үчүнчүдөн, жалпы эле интернеттин, өзгөчө социалдык тармактардын мааниси өсүп келе жаткан муундун жашоосундагы адабияттын ролуна чоң таасирин тийгизет. Алар жаңы маалыматтын негизги булагы гана болбостон, жаңы китептерди табуу жана окууга мотивация түзүү үчүн негизги механизмдердин бири болуп саналат.

Төртүнчүдөн, респонденттердин чын пейилинин көйгөйү аныкталган. Бардык анкеталарды талдоо окуучулардын болжол менен 6%ы өз жоопторунда чынчыл эмес деп айтууга мүмкүндүк берет («Сиз окуганды жакшы көрөсүзбү» деген суроого «ооба» деген тандоонун ортосундагы дал келбестик жана сүйүктүү китептеринин, сүйүктүү жанрларынын окуу, окууга болгон каалоо, ошондой эле жаңы чыгармаларды издөөгө кызыгуу) окуу убактысынын толук жоктугу.

Колдонулган адабияттар

1. Айдарова Ж. М. Өспүрүм курактагы окуучуларынын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн педагогикалык шарттар. Б. 2021. -183 б.
2. Акматов, К. К. «адабий көркөм текст» түшүнүгүнүн теориялык негиздери / К. К. Акматов, А. Ю. Мамырова // Вестник Ошского государственного университета. – 2023. – №. 1. – Р. 60-67. – DOI: 10.52754/16948610_2023_1_8. – EDN: FPEAXU.

3. Баатырбекова, Э.О. Адабий сынчылык өнөрдүн учкай маселелери / Э. О. Баатырбекова // Вестник Ошского государственного университета. – 2021. – Vol. 2, No. 4. – P. 744-749. – DOI: 10.52754/16947452_2021_2_4_744. – EDN: KREGPA.
4. Бекбоев И.Б. Инсанга багыттап окутуу технологиясынын териялык жана практикалык маселелери – Бишкек: Педагогика века, 2004. – 384 б
5. Климова Е.П. Формирование читательских интересов младших школьников через технологию осознанного чтения // Обучение и воспитание: методика и практика. – № 7, 201
6. Маранцман В.Г. Анализ литературного произведения в соотношении с читательским восприятием школьников: Автореф. дис.д-ра пед.наук [Текст] / В.Г.Маранцман. – М., 1980. – 47 с. 195
7. Рысбаев С. Баланын китеп окуусун уюштуруу технологиялары: Башталгыч класстардын мугалимдери жана ата-энелер үчүн методикалык колдонмо [Текст] / С.Рысбаев. – Б.: 2015. – 84 б.
8. Рысбаев С. Дилачар. 1-класс үчүн класстан тышкаркы окуу китеби [Текст] / С.Рысбаев. – Б.: «Билим куту», 2007. – 87-б.